

Mikael Wigell, vanhempi tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

Mikko Pyhälä, entinen Suomen Venezuelan-suurlähettiläs 2006-2013

NEUVOTTELUT VENEZUELAN TULEVAISUUDESTA

ENSIN SOPIMUS, SITTEN VAALIT

Venezuela tarvitsee siirtymäkauden hallituksen, jossa on sekä Maduron kannattajia että hänen vastustajiaan. Sen tehtävänä olisi uudistaa vaalijärjestelmä ja sopia vallanjaosta, jotta tasoitetaan valtapanoksia suojaamaan poliittisia vähemmistöjä. Vasta silloin voidaan järjestää presidentinvaalit.

Venezuelan kriisissä on ratkaisun hetki. Nicolás Maduro on epäsuosittu jopa matalan tulotason asuinalueilla ja kiihdyttää sortotoimiaan. Maduro ei enää voi pitää asevoimien tukea itsestään selvänä, mikä näkyy sotilashenkilöiden loikkauksina ja Maduron vastaisina lausuntoina.

Asevoimien suuret taloudelliset edut ovat kutistumassa. Kun Yhdysvaltain ilmoittamat pakotteet Venezuelan öljy-yhtiö PDVSA:ta vastaan astuvat voimaan, Maduroille tulee vaikeuksia maksaa armeija sekä hallitusta kannattavat puolisotilaalliset colectivo-joukot tyytyväisiksi. Maduro on menettämässä otteen Venezuelan ulkomailla olevista varoista, kun yhä useampi maa antaa tukensa Juan Guaidólle, jota ne pitävät Venezuelan

oikeutettuna väliaikaisena presidenttinä.

Kiinan tuki Maduroille ei välttämättä ole ikuista. Kiinan on arvioitu antaneen Venezuelalle luottoa yli 65 miljardin Yhdysvaltain dollarin verran. Nyt Kiina on huolissaan antamiensa lainojen täydestä takaisinmaksusta. Oppositio ilmaisi valmiuden neuvotella Kiinan kanssa myös velkojen maksusta.

Kuuban tiedustelu- ja sotilasyksiköt suojelevat Maduron hallintoa ja tarkkailevat sen vastustajia. Kuuba ei ehkä jaksa loputtomiin tukea Maduroa, jonka asema ja maksukyky jatkuvasti heikkenevät.

Maduro luottaa entistä enemmän Venäjään, mistä on raporttien mukaan saapunut yksityisiksi väitettyjä palkkasotilaita antamaan tukea presidentin kaartille.

Venäjän arvioidaan myöntäneen Venezuelalle 17 miljardin dollarin edestä lainoja vastineeksi öljy- ja kaasuvaroista sekä geopoliittisesta jalansijasta alueella, jonka Yhdysvallat näkee omana ”takapihanaan”. Venäjällä ei kuitenkaan ole varaa toimia Venezuelan hätähoittajana. Sen tammikuussa 2019 myöntämä viiden miljardin dollarin luotto näyttää olleen vain vanhan lainarahan kierrätystä. Venäjä kärsi iskun, kun Yhdysvallat takavarikoivat ja luovutti Guaidólle CITGO:n, PDVSA:n Yhdysvalloissa toimivan tytäryhtiön, jota oli käytetty Venäjän Maduron hallinnolle antaman lainan vakuutena.

Sotilaseliitti pelkää rangaistuksia ja taloudellisia menetyksiä, mikäli Maduro syrjäytetään. Tämä pelko on suurin este vallan

vaihtumiselle. Huolten hälven-
tämiseksi oppositio on luvannut
armahtaa kaikki demokratisointia
tukevat upseerit, jotka eivät ole
syyllistyneet rikoksiin ihmisyyttä
vastaan. Jotkut kenraaleista saat-
tavat silti olla huolissaan Kansain-
välisen rikostuomioistuimen val-
mistelemista syytteistä, jotka jäisi-
vät voimaan, tai muiden valtioiden
valmistelemista, huumekauppaa
koskevista syytteistä. Ylimmän
sotilasjohdon nauttimat edut ovat
niin huimia, ettei pelkkä yleinen
armahdus välttämättä ole riittävä
yllyke puolen vaihtoon.

Presidentti Donald Trumpin
väläyttämä mahdollinen sotilaal-
linen väliintulo Venezuelassa olisi
riskialtis, ja oppositiota tukeva
kansainvälinen ryhmittymä tuo-
mitsisi sen. Humanitaarisesta krii-
sistä huolimatta väliintulon kannat-
us venezuelalaisten keskuudessa
on vähäistä. Se heikentäisi demo-
kraattisen opposition uskottavuutta
ja pahentaisi maan poliittista vas-
takkainasettelua. Pahimmillaan se
voisi johtaa pitkään väkivaltaiseen
konfliktiin: Maduron hallinnolle
uskolliset tahot saattaisivat ryhtyä
aseelliseen vastarintaan uutta hal-
litusta vastaan, mahdollisesti Kuu-
ban ja Venäjän tukemina.

Venezuelan kriisiin tarvitaan
neuvotteluratkaisu. Armeijan
ylimmän johdon kuuliaisuus on

ostettava takaamalla sille perus-
tuslain suoja, itsehallinto ja toi-
meentulo. Vasta silloin voidaan
muodostaa siirtymäkauden hal-
litus, jossa molemmat poliittiset
leirit ovat edustettuina. Chavistien
ottaminen mukaan on tärkeää, jotta
he eivät pilaa demokratiakehitystä.
Neuvottelematta toteutetut ratkai-
sukset ovat vaarallisia maassa, jossa
toimii paljon Madurolle uskollisia
puolisotilaallisia ryhmiä.

Jotta uusi demokratiakehitys
pääsisi juurtumaan, täytyy palaut-
taa poliittinen valta Venezuelan
kansalliskokoukselle. Sen valio-
kuntia vetämään tarvitaan molem-
pien osapuolten edustajia. Kaikki
poliittiset vangit on vapautettava ja
maan korkein oikeus uudistettava.
Tarvitaan myös uskottavia takeita
siitä, ettei nykyhallinnon johtajia
rangaista. Maan nykyistä perustus-
lakia pitäisi myös muuttaa niin, että
valtapanoksia alennetaan vahvalla
keskinäisellä valvonnalla. Lisäksi
tarvitaan erityisiä takeita poliit-
tisten vähemmistöjen oikeuksien
turvaamiseksi.

Vaalijärjestelmän uudistus on
niin ikään tarpeen, jotta voidaan
taata kilpailuun perustuvat vaalit ja
palauttaa luottamus demokraatti-
seen prosessiin. Tätä varten maahan
tulee nimittää uusi kansallinen vaa-
lineuvosto, sillä nykyinen neuvosto
pursuaa Maduron kannattajia.

Kuntiin on nimitettävä puolueet-
tomat vaalilautakunnat, ja äänioi-
keutettujen rekisteriä on päivitet-
tävä siten, että myös miljoonien
maasta lähteneiden venezuelalais-
ten täydet äänioikeudet varmistee-
taan. Äänestyspaikkojen järjestä-
minen on syytä arvioida uudelleen.
On sallittava kansainvälinen vaali-
tarkkailu sekä äänestyksessä käy-
tetyt järjestelmän ja ohjelmiston
tekniset tarkastukset.

Vaalijärjestelmän korjaami-
nen vie ainakin puoli vuotta, minä
aikana vallanjakosopimus on neu-
voteltava. Kansainvälinen yhteisö
voi edesauttaa neuvotteluja esi-
merkiksi perumalla valikoidusti
pakotteita aina, kun chavistiryhmä
osoittaa toimivansa vilpittömästi.
Kansainvälisen yhteisön pitäisi
myös auttaa palauttamaan laitto-
masti hankittua varallisuutta niin
sanottuun toipumisrahastoon.
Rahastoa hoitaisivat aluksi YK ja
Guaidón ryhmittymä yhdessä, sit-
ten siirtymäkauden hallitus muo-
dostamisensa jälkeen. Kansainvä-
listen rahoituslaitosten tulisi kutsua
koolle kansainvälinen konferenssi,
joka auttaisi Venezuelan talouden
vakauttamisessa ja sen infrastruk-
tuurin jälleenrakentamisessa.